

УДК 378.091.212

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-3-47>

Наталія ЧІЖОВА,

orcid.org/0009-0007-3486-1350

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) *nats7234@gmail.com*

Ірина КОЗУБСЬКА,

orcid.org/0000-0003-0934-6844

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) *kozubskair@gmail.com*

Наталія КОМПАНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-5333-4333

старший викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) *natali.kompanets@gmail.com*

РОЗВИТОК НАВИЧОК МЕДІАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті обґрунтовано актуальність формування та розвитку навичок медіації, які в свою чергу впливають на удосконалення багатьох «м'яких навичок», вкрай необхідних в професійному та особистому житті. Визначено медіацію, як процес в якому посередник «діє як соціальний агент, який створює мости та допомагає конструювати або передавати значення». При чому згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти виділяють міжмовну та внутрішньомовну медіацію і в залежності від контексту мова йде про усунення проблем і непорозумінь при роботі з текстом, під час тлумачення понять і подолання труднощів при спілкуванні.

Надано результати опитування, проведеного серед студентів другого курсу технічних спеціальностей, щодо визначення проблем, які виникають у них при передачі інформації. У 21% студентів часто з'являються труднощі під час пояснення будь-якого матеріалу, 48% опитаних зазначили, що труднощі трапляються інколи, 31% респондентів визнали, що труднощі з'являються вкрай рідко. Заглиблюючись в причини виникнення цих труднощів основною є «складність структурування думки», що свідчить про проблеми з логічним викладом матеріалу. Серед основних причин непорозумінь зі співрозмовниками респонденти визначили: «Відмінності у способі мислення» (63%) і «Нечітке формулювання думок» (50%). Серед труднощів, які виникають під час медіації текстів лідирують: «Аналіз і критика творчих текстів» (43%) та «Ведення нотаток» (36%). Результати опитування свідчать про проблеми з аналізом, виділенням головного, підсумовуванням прочитаної/почутої інформації і необхідністю розвивати ці навички.

Запропоновано низку завдань, які разом з опануванням програмного матеріалу сприятимуть розвитку медіаційних навичок. При навчанні англійської мови майбутніх інженерів необхідно розвивати вміння пояснювати, тлумачити, надавати визначення, докладно описувати роботу обладнання, пояснювати процеси, які відбуваються всередині пристроїв, з використанням відповідної термінології і без неї. Важлива парна і групова робота для розвитку навичок командної роботи, вміння кооперуватися і взаємодіяти для досягнення спільного результату.

Робиться висновок, що медіація – підґрунтя для формування «м'яких навичок», яка має розвиватись під час вивчення англійської мови в технічному університеті.

Ключові слова: медіація, «м'які навички», студенти, технічний університет, вивчення англійської мови.

Nataliia CHIZHOVA,*orcid.org/0009-0007-3486-1350**Lecturer at the Department of English Language for Humanities № 3
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) nats7234@gmail.com***Iryna KOZUBSKA,***orcid.org/0000-0003-0934-6844**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of English Language for Humanities № 3
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) kozubskair@gmail.com***Natalia KOMPANETS,***orcid.org/0000-0002-5333-4333**Senior Lecturer at the Department of English Language for Humanities № 3
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) natali.kompanets@gmail.com*

DEVELOPMENT OF MEDIATION SKILLS IN TECHNICAL UNIVERSITY STUDENTS

The article claims the importance of the formation and development of mediation skills, which in turn affect the improvement of many "soft skills" that are extremely necessary in professional and personal life. Mediation is defined as a process in which the mediator "acts as a social agent who creates bridges and helps to construct or transmit meaning". Moreover, according to the Common European Framework of Reference, interlingual and intralingual mediation are distinguished and, it is about eliminating problems and misunderstandings when working with the text, when interpreting concepts and overcoming difficulties in communication.

The results of a survey conducted among second-year students of technical specialties are presented to determine the problems they encounter while transmitting information. 21% of students often have difficulties when explaining any material, 48% of the surveyed noted that difficulties occur sometimes, 31% of respondents admitted that difficulties arise extremely rarely. Delving into the causes of these difficulties, the main one is "difficulty of structuring ideas", which indicates problems with the logical presentation of the material. Among the main reasons for misunderstandings with interlocutors, respondents identified: "Differences in the way of thinking" (63%) and "Unclear formulation of thoughts" (50%). Among the difficulties that arise during the mediation of texts, the following are leading: "Analysis and criticism of creative texts" (43%) and "Taking notes" (36%). The survey results indicate problems with analysis, highlighting the main points, summarizing the information read/heard and the need to develop these skills.

There are a number of tasks, which combined with curricular material, contribute to the development of mediation skills. When teaching English to future engineers, it is necessary to develop the ability to explain, interpret, provide definitions, describe in detail the operation of equipment, explain the processes that occur inside devices, using appropriate terminology and without it. Pair and group work are important for the development of teamwork skills, the ability to cooperate and interact to achieve a common result.

It is concluded that mediation is the basis for the formation of "soft skills", which should be developed during the study of English at a technical university.

Key words: *mediation, soft skills, students, technical university, learning English.*

Постановка проблеми. Сьогодні ставить перед молодими фахівцями, випускниками вишів, високі вимоги, оскільки конкуренція на ринку праці постійно зростає і бути просто спеціалістом в своїй галузі вже не достатньо, щоб знайти престижну роботу. Молодим людям необхідно мати розвинені «м'які навички» - неспецифічні якості, які необхідні в будь-якій сфері, а саме: комунікабельність, адаптивність, вміння працювати в команді, креативність, критичне мислення та інші. Дослідниці Ноах і Азіз в своїй роботі (2020) проводять аналіз вимог роботодавців щодо сформо-

ваності «м'яких навичок» і констатують, що брак деяких може призвести до відмови у працевлаштуванні. Незважаючи на те, що «м'які навички» розвиваються протягом усього життя, під час навчання в університеті це питання постає гостро саме тому, що студенти усвідомлюють їх важливість, аналізують і оцінюють ступінь їх сформованості і готові працювати над їхнім вдосконаленням. Викладачі університетів застосовують сучасні методики, які разом з вивченням предмету сприяють удосконаленню «м'яких навичок». Так, Костікова з колегами в статті (2021) наводить результати педагогічного

експерименту по використанню ігрових технологій під час викладання англійської мови та доводить їх ефективність. Оскільки сучасні студенти інколи вимушені вчитися онлайн, через брак спілкування віч-на-віч та надмірне використання месенджерів, де потрібно в основному писати і є більше часу ніж при безпосередньому особистому спілкуванні, комунікативні навички, а саме медіація потребує додаткової уваги. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти визначають медіацію, як процес в якому студент «діє як соціальний агент, який створює мости та допомагає конструювати або передавати значення» (Council of Europe, 2020:90). Процес медіації вимагає розвинених комунікативних навичок, взаємодії та кооперації з іншими (командної роботи) і базується на критичному мисленні, оскільки для пояснення чогось необхідно перш за все проаналізувати інформацію, а потім адаптувати її під потреби іншої людини. Таким чином медіація – «м'яка навичка», яка потребує дослідження і пошуку шляхів її розвитку та вдосконаленню у майбутніх інженерів під час вивчення англійської мови.

Аналіз досліджень. Феномен медіації розглядався представниками психології, лінгвістики, педагогіки, ми ж зосередимо нашу увагу на тих аспектах медіації, розвиток яких призведе до відповідної вільності та впевненості в спілкуванні і покращить роботу в команді. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, міжнародний стандарт визначення рівня володіння іноземною мовою через набір компетентностей і навичок, запровадив чотири категорії для класифікації мовленєвих завдань, а саме: сприймання, продукування, взаємодія і медіація (Mediation, 2022). Якщо раніше медіація ототожнювалась в основному з перекладом (міжмовна), то зараз увага приділяється побудові комунікативних мостів між модальностями: від усної мови до мови жестів та навпаки, і заповненню комунікативних прогалів, тлумаченню і подоланню непорозумінь у межах однієї мови (Council of Europe, 2020:90). Для розвитку навичок медіації в навчальному процесі необхідно створити доброзичливий мікроклімат в групі, змістити вектор з конкуренції та змагання на співпрацю і взаємодопомогу, на базі комунікативної методики і кооперативного підходу.

Група вчених Статопулу, Гаучі, Ліонту та Мело-Пфайфер (2023) видали посібник для викладачів в якому, спираючись на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, розтлумачили медіацію та навели безліч прикладів, створили інструкції для викладачів по генерації медіаційних завдань та їх оцінюванню.

Гадомська (2024) дослідила впровадження медіації в навчальні програми з англійської мови в університеті, продемонструвала приклади медіаційних завдань з власного досвіду і описала проблеми, з якими викладачі можуть стикнутися під час розвитку навичок медіації у студентів. Через призму перекладознавства Коскінен і Кіннунен (2022) розглянули концепцію медіації, аналізуючи всі три види медіаційної діяльності, такі як медіація: тексту, понять і спілкування. Дослідники Лавриш і Саєнко (2020), зосередилися на використанні інформаційних технологій та штучного інтелекту для розвитку навичок медіації у студентів.

Очевидно, що всі дослідники розглядають розвиток навичок медіації засобами англійської мови, використовуючи різні засоби і прийоми, ми проаналізуємо особливості розвитку медіації у студентів технічних спеціальностей.

Мета статті – розглянути медіацію, як передумову для формування «м'яких навичок», представити шляхи її розвитку у студентів технічних спеціальностей під час вивчення англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Медіація в освітньому середовищі під час вивчення англійської мови майбутніми інженерами – взаємодія між соціальними агентами, які з певних причин не можуть безпосередньо спілкуватися та спільно конструювати значення під час взаємодії (Mediation, 2022). Це процес пояснення, тлумачення, уточнення, надання в іншій формі певної інформації для студентів, які мають труднощі в розумінні через брак мовної підготовки (обмежений словниковий запас, недостатню граматичну базу, не розвинені навички аудіювання і т. д.), необізнаність в технічній темі (нерозуміння процесів, про які йдеться мова, прогалини в базовій підготовці). Медіатором може бути як викладач, так і студент, при цьому бажано надавати студентам більше можливостей бути у ролі медіаторів, оскільки тільки практика може призвести до розвитку навичок. Під час занять з англійської мови з майбутніми інженерами ми розвиваємо як міжмовну медіацію, коли виникає необхідність перекладу з англійської на українську мову чи навпаки, так і внутрішньомовну, коли передача інформації відбувається в межах однієї мови (звичай англійської).

Ми провели опитування серед 30 студентів другого курсу спеціальностей «Телекомунікації та радіотехніка» і «Комп'ютерна інженерія» для виявлення їх розуміння поняття «медіація» та визначення і аналізу труднощів під час передачі інформації.

В результаті серед опитаних студентів 21% зазначив що у них часто з'являються труднощі під

У чому зазвичай полягає складність?

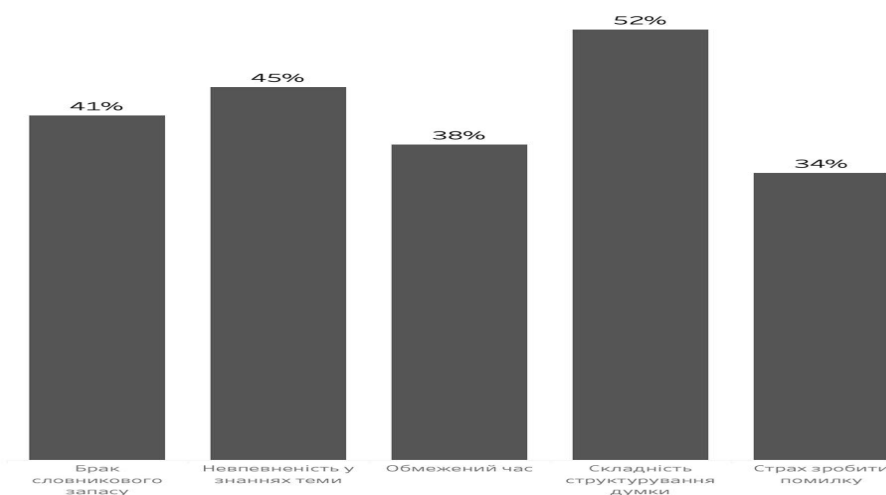

Рис. 1. У чому зазвичай полягає складність?

час пояснення будь-якого матеріалу, 48% зазначив що труднощі з'являються інколи, 31% зазначив що труднощі з'являються вкрай рідко, якщо заглибитись у чинники появи цих труднощів бачимо наступну картину (див. рис. 1).

Найпоширеніша проблема полягає в складності структурування думки, якщо заглибитись детальніше, бачимо, що виникає вона найчастіше у тих респондентів, котрі вважають що їм бракує словникового запасу. Отже завданням на розширення вокабуляру, розвиток мовлення та логічного викладу думок треба приділяти більше уваги. Так основними причинами непорозуміння зі співрозмовниками стали: «Відмінності у способі мислення» (63%) і «Нечітке формулювання думок» (50%). Серед труднощів, які виникають під час медіації текстів лідирують: «Аналіз і критика творчих текстів» (43%) та «Ведення нотаток» (36%). Що свідчить про проблеми з аналізом, виділенням головного, підсумовуванням прочитаної/почутої інформації і необхідністю розвивати ці навички.

Медіація в навчальному середовищі сприяє взаємодії і спільному створенню нових знань, ефективній передачі інформації, завдяки перефразуванню, спрощенню, ілюструванню, адаптуванню, побудові зв'язків з чимось новим, створенню сприятливого простору для комунікації та навчання.

В залежності від контексту, виділяють три види медіації (Рада Європи, 2020: 90), а саме: медіацію тексту (коли текст, почутий або прочитаний, переформулюють з метою поліпшення розуміння); медіацію концепцій (коли створюються умови для

ефективного обміну ідеями в групі); медіацію в комунікації (коли хтось здатний допомогти людям у комунікації, проблеми в якій виникли через соціальні та/або культурні причини).

Є набір стратегій, спеціальних інструментів, спрямованих на реалізацію медіації, (Рада Європи, 2020: 118-121) таких як, включення корисної інформації і усунення повторень і відступів, виключення того, що не є актуальним, надання прикладів, деталей, довідкової інформації, міркувань та пояснювальних коментарів, перефразування, узагальнення, перехресне поєднання інформації, стиснення або розширення повідомлень, посилення на попередні знання, проведення порівнянь та/або встановлення зв'язків між новими та попередніми знаннями, ілюстрування метафорами, використання мультимодальних текстів або візуальних засобів. Формування навичок медіації тісно пов'язане з розвитком когнітивних навичок, критичним мисленням, роботою в команді і комунікацією в цілому, таким чином мова йде про вдосконалення «м'яких навичок», якому викладачі сприяють, пропонуючи відповідні завдання і створюючи дружню атмосферу в аудиторії під час занять.

Працюючи з майбутніми інженерами ми усвідомлюємо важливість вміння пояснювати, тлумачити, надавати визначення будь-яким, навіть найочевиднішим поняттям та концепціям. Саме тому постійно використовуємо наступні завдання: поясніть виділені слова з тексту; з'єднайте слова з відповідними тлумаченнями; перефразуйте визначення іншого студента; оберіть будь-які слова по темі, розтлумачте, не називаючи слів і дайте мож-

ливність іншим студентам зрозуміти/вгадати яке саме слово ви пояснюєте. Таким чином студенти не тільки аналізують поняття і визначають їх, а й намагаються зрозуміти хід думок інших. Ми адаптуємо гру Alias, створюючи картки, відповідно до тем, які є в програмі, граючи всією групою або в парах, міні-групах.

Вміння докладно описати роботу обладнання, пояснити процеси, які відбуваються всередині пристроїв, з використанням відповідної термінології і без неї, стануть у нагоді інженеру. Саме йому в майбутньому, спілкуючись з замовниками, які зовсім не розуміють технічної сторони проєкта, прийдеться пояснювати доступними словами, чому щось зробити абсолютно неможливо, або як запит замовника краще реалізувати. Завдання «Поясніть шестирічній дитині .....» спочатку заганяють студентів в глухий кут, але після тривалої практики результати стають задовільними.

Надання детальних інструкцій для створення обладнання, роботи з ним, пошуку причин поломки, усунення несправності.

Завдання на узагальнення: прочитаного тексту/книги, прослуханого діалогу, продемонстрованого відео, обговорення проблеми в міні групах. Навичка узагальнювати і виділяти головне – запорука ідеальних нотаток і ефективної передачі змісту почутого/прочитаного. Працюючи в парах студенти мають кожен свій текст для опрацювання, який потрібно прочитати і, виділивши головне, узагальнити для одногрупника. При чому кожний має бути готовий відповідати на додаткові запитання партнера. В результаті студенти мають або відповідати на загальні питання, які підходять обом текстам, або виділити головне з двох текстів і проаналізувати інформацію. Теми текстів мають бути схожі, наприклад «Ефективні шляхи боротьби з прокрастинацією» і кожен містить чотири ідеї, студенти обговорюють вісім ідей і мають знайти п'ять, на їхню думку найдієвіших.

Розвиваючи критичне ставлення до інформації пропонуємо такі завдання: напишіть три новини (факти про вас і т. д.) дві з яких реальні, а третя – видумана. Студенти, працюючи в міні групах і задаючи додаткові питання мають визначити, що саме було придумано.

Розвиваємо навички аналізу повідомлень, просимо оцінити з точки зору новизни/корисності/відповідності рівня обізнаності студентів запропонований матеріал (відео, текст, стаття). Пропонуємо знайти шляхи покращення матеріалу. Виділити переваги і знайти недоліки будь-яких винаходів і технологій – це основа для організації дебатів.

Група ділиться на дві частини, одна половина готує аргументи на захист чогось (відновлюваних джерел енергії, електро автомобілів, електронних книжок і т. д.) а інша – аргументи проти, акцентуючи на шкідливості, нерентабельності та ін. Під час дебатів представники обох груп по черзі висувують свої ідеї і аргументують їх.

З першого курсу наші студенти опановують навички створення і демонстрації презентацій, аналізуючи інформацію і обираючи головне, підбираючи матеріал, зважаючи на рівень підготовки аудиторії, демонструючи схеми і графіки і детально пояснюючи їх. Кожний доповідач, відповідає на питання та реагує на коментарі одногрупників, які готували їх під час прослуховування презентації.

Для розвитку навичок медіації необхідна взаємодія, робота в парах, міні групах, створення сприятливого середовища, в якому всі розуміють, що навчальний процес проходить через помилки, вони неминучі отже визначення їх і виправлення веде до розвитку мовленевих навичок. Разом з опануванням навчальної програми під час занять студенти розкриваються, як особистості, діляться своїм досвідом, переконаннями, думками, краще пізнають один одного. Після літніх канікул ми пропонуємо кожному члену міні групи обрати 2-3 фотографії з телефону і розповісти про них (що відбувалось, де, з ким, які були відчуття) і доки один студент розповідає, інші задають йому будь-які запитання, щоб дізнатись більше про той момент, який зображений на фото.

В парах студенти розігрують діалоги: між покупцем і продавцем, замовником і виконавцем, начальником і підлеглим, використовуючи лексику заняття, розуміння предмету і свою фантазію. Під час роботи вони співпрацюють, обмінюються думками, сперечаються доки не досягнуть бажаного.

На заняттях ми пропонуємо студентам, в міні-групах, знайти вирішення технічної проблеми або продемонструвати роботу обладнання, отже вони генерують ідеї, обговорюють ефективність різних методів, розподіляють ролі для пояснення всій групі і під час презентації своєї роботи, саме злагодженість і взаємопорозуміння допомагають досягти кращого результату.

Висновки. В результаті нашого дослідження можемо констатувати, що розвиток навичок медіації у студентів призводить до вдосконалення «м'яких навичок», а також зростанню впевненості і конкурентоздатності молодих фахівців на ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion volume. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2020. P. 274. www.coe.int/lang-cefr.
2. Gadomska A. Developing mediation skills at the tertiary level of education. *Neofilolog*. 2024. Vol. 62, Issue 1. P. 170–191. <https://doi.org/10.14746/n.2024.62.1.11>.
3. Koskinen K., Kinnunen T. Mediation in FL learning. *STRIDON: Studies in Translation and Interpreting*. 2022. Vol. 2, Issue 1. P. 5–29. <https://doi.org/10.4312/stridon.2.1.5-29>.
4. Kostikova I., Holubnycha L., Girich Z., Movmyga N. Soft Skills Development with University Students. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 2021. Vol. 13, Issue 1, P. 398-416. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/378>
5. Lavrysh Yu., Saienko N. Teaching mediation skills at technology enhanced ESP classes at technical universities. 2020. *XLinguae*. P. 20–29. <https://doi.org/10.18355/XL.2020.13.04.02>.
6. Mediation: What it is, how to teach it and how to assess it. Cambridge Papers in ELT and Education series. April 2022. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.cambridgeenglish.org/Images/664965-mediation-what-it-is-how-to-teach-it-and-how-to-assess-it.pdf> (date of appeal: 10.11.2024).
7. Noah J. B., Aziz A. B. A. A Systematic review on soft skills development among university graduates. *EDUCATUM – Journal of Social Science (EJOSS)*, 2020. Vol.6 No.1.
8. North, B., Piccardo, E. The conceptualisation of mediation in the new CEFR. 2022.
9. Stathopoulou M., Gauci P., Lontou M., Melo-Pfeifer S. Mediation in
10. Teaching, Learning and Assessment (METLA). A teaching Guide for Language Educators. European Centre for Modern Languages of the Council of Europe, Graz, Austria. 2023.

REFERENCES

1. Council of Europe (2020), Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/lang-cefr.
2. Gadomska, A. (2024). Developing mediation skills at the tertiary level of education. *Neofilolog*, 62/1, 170–191. <https://doi.org/10.14746/n.2024.62.1.11>.
3. Koskinen, K., & Kinnunen, T. (2022). Mediation in FL learning. *STRIDON: Studies in Translation and Interpreting*, 2(1), 5–29. <https://doi.org/10.4312/stridon.2.1.5-29>.
4. Kostikova, I., Holubnycha, L., Girich, Z., & Movmyga, N. (2021). Soft Skills Development with University Students. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13(1), 398-416. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/378>
5. Lavrysh, Yu. & Saienko, N. (2020). Teaching mediation skills at technology enhanced ESP classes at technical universities. *XLinguae*. 20–29. <https://doi.org/10.18355/XL.2020.13.04.02>.
6. Mediation: What it is, how to teach it and how to assess it. Cambridge Papers in ELT and Education series. April 2022. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.cambridgeenglish.org/Images/664965-mediation-what-it-is-how-to-teach-it-and-how-to-assess-it.pdf> (date of appeal: 10.11.2024).
7. Noah, J. B., & Aziz, A. B. A. (2020). A Systematic review on soft skills development among university graduates. *EDUCATUM – Journal of Social Science (EJOSS)*, Vol.6 No.1, 2020.
8. North, B., & Piccardo, E. (2022). The conceptualisation of mediation in the new CEFR.
9. Stathopoulou, M., Gauci, P., Lontou, M., Melo-Pfeifer, S. (2023). Mediation in Teaching, Learning and Assessment (METLA). A teaching Guide for Language
10. Educators. European Centre for Modern Languages of the Council of Europe, Graz, Austria.

Дата першого надходження статті до видання: 26.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
 ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

